

meris sequentibus late probat, consuetudine etiam, & Papæ priuilegio, hoc ius competere nostro Regi Hispaniæ: & refert Guericum relictum per Menchac. controuerf. iij. iij. cap. 22. num. 15. late hoc defendentem.

Quæ sententia fuit etiam antiquitus approbata in Conc. XII. Tolet. anno 1. Heruigij Gothorum Regis, qui Hispanias obtinebat æra Cæsaris 723. ann. à Natiuitate Domini nostri Iesu Christi 685. vt refert præfatus Roder. Archi. Toletan. lib. 3. sua Hiftor. cap. 12. & obseruauit Alfonso à Carthagine, Epifcop. Burgenfis in Anacephalofi Regum Hispan. c. 49. Quo quidem Concilio decretum fuit, quod Rex ad Epifcopalem dignitatem promouendos eligeret, ipse vero Toletanus Antistes, præuia morum examinatione institueret: cuius Canonis Gratianus meminit in cap. cum longe, 63. distinet. vbi Præpositus dicit notabiliter, quod Rex Hispaniæ tempore illius Concilij Toletani habebat priuilegium præfentandi Epifcopos in Ecclesijs Cathedralib. Eiusdem Concilij meminerunt Palat. Rub. vbi fupr. §. 9. & Cou. etiam vbi fupr. statim recitandus: nec non & Azueud. d. l. post Didac. Perez in l. 2. tit. 6. lib. 1. ordinarum. col. 271. & D. Spino in suo Spec. l. 1. gl. 4. n. 13.

Et quamuis nulli dubium fit, quod prædict. Concil. Toletan. celebratum fuerit anno 1. Heruigij, mense Ianuario, quia id ex ipsius Concilij actis constat in hoc tamen controuerfia versatur, sub quo summo Pontifice id contigerit: quam bene explicat D. Couar. d. 2. par. §. 10. n. 6. ideo super hoc non conuenit amplius immorari. Superest igitur ut supra dictis clarum, electionem & præfentationem Epifcoporum Hispaniæ iure ad eius Regem pertinere atque spectare rationibus prædictis: sed & consuetudine, & quasi possessione immemoriali Reges Hispaniæ hoc ius præfentandi Epifcopos legitime præfcripserunt, vt eadem l. Regia præfentata affirmat: & probat atque testatur Palat. Ruin. vbi fupr. §. 10. Id quod est absque vlla controuerfia: ita quidem, vt nisi à Rege nominatus nemo possit his dignitatibus insigniri, vt probat D. Cou. vbi fupr. n. 5. quem sequitur Didac. Perez. dist. col. 261. Ideoque secundum ipsum Reges Hispaniæ, hoc suum ius etiam possunt defendere, allegato priuilegio Romanorum Pontificum, quod probare poterunt immemorialis temporis quasi possessione inconcussa & notoria, in qua existunt, quæ vicem tituli obtinent, leg. hoc iure, §. ductus aqua, ff. de aqua quod. & astiu. cap. super quibusdam, §. præterea, de verb. signif. cum his quæ infra latius adducemus circa possessionem immemorialem, quæst. 14. n. 69. cum segg. & probat præterea in terminis D. Spino vbi fupr. d. n. 13.

Quinimo idem ius præfatis Regibus Hispaniæ competit ex titulo expresso sedis Apostolicæ, quæ ad id habent, vt eadem lex Regia præfatur, & affirmat prius Greg. Lopez in l. 18. gloss. magna ad finem. tit. 5. part. 1. dicens: quod Rex Hispaniæ habet etiam concessiones & confirmationes Papales super isto iure patronatus, quas ipse vidit: quem refert & sequitur Didacus Perez, vbi fupr. d. col. 251. qui prius in d. l. 3. tit. 1. eod. lib. 1. col. 121. ad fin. idem probauerat ex Io. de Selua in tract. de benefic. 2. part. 9. 24. n. 16. dicente, quod hoc Regibus Hispaniæ ex priuilegio Papæ concessum est, quia alias tale ius non haberent: & D. Spino vbi fupr. n. 14.

Neque superioribus obstat, quod olim apud Hispanos moribus obtinuit, vt Canonico rum collegium, cui munus eligendi Epifcopum iure communi incumbat, vt habetur in cap. ne pro defe-

tu, & in c. congregato, & in multis alijs cap. de electione, & in leg. 17. tit. 5. part. 1. statim mortuo pastore. Regi eius obitum nunciare, licentiamque & facultatem eligendi Epifcopum ab eo peteret: quia per Regem concessa, Canonici eligebant Prælatum, eumque ante missionem in possessionem Regi exhibebant, vt ab ipso bonorum administrationem obtineret, vt expresse canetur in d. l. 18. adonde se dice que esta mayora e honra han los Reyes de España por tres razones. La primera, porque ganaron las tierras de los Moros, e hizieron las mequitas y Iglesias, y echaron de allí el nombre de Mahoma, e metieron el de nuestro Señor Iesu Christo: la segunda, porque las fundaron de nuevo en lugares donde nunca las hubo: la tercera, porque las dotaron, e les hicieron mucho bien. De qua consuetudine & iure etiam meminit d. l. 3. tit. 3. lib. 1. ordinarum. & l. 2. tit. 6. eod. lib. 1. & iure æquum esse & honestat conueniens, quod Prælatum electum in Ecclesia Cathedrali vel collegiali ante institutionem, patrono etiam priuato exhibeatur, vt ipse videat sit ne is conueniens & idoneus Ecclesiæ administrationi, probat tex. inc. lectis, 63. dist. Regis enim interest nosse, qui sint, qui Ecclesiæ intra eius provinciam sunt administraturi, vt cum pluribus auctoribus, quos in id citat, probat D. Cou. vbi fupr. d. n. 5. id factentibus, nuncupatim de Hispaniarum Rege ex d. c. cum longe, 63. distinet. Nec non & Didac. Perez. d. Azueud. vbi fupr. n. 1. cum segg. hoc enim, & præcipue d. l. l. Regiæ videbantur prima facie contrariæ omnibus ante dictis, & d. c. cum longe, cuius tempore ad Reges Hispaniæ spectabat, prout nunc spectat electio seu præfentatio Epifcoporum ad Ecclesias Cathedralis, non vero ad Decanum & Capitulum prout dicunt spectare dist. l. Regiæ antiquæ. Non tamen obstat, quia potest dici, secundum Greg. Lop. in d. l. 18. gloss. mag. & in l. præcedenti quod temporibus d. c. cum longe, prouiso Ecclesiæ Cathedralium pertinebat ad Papam, vt in c. 1. & 2. 22. dist. postea vero data fuit potestas eligendi Prælatum Ecclesijs Cathedralibus & Collegiatis, vt late per gl. in c. quanquam, de elect. lib. 6. & in c. congregatio. 16. q. 7. & cum Reges Hispaniæ essent patroni Ecclesiæ, inducta fuit prædicta consuetudo, vt nunciaretur Principi prius Prælati, & peteretur licentia eligendi futurum successorem, & alia de quibus in d. l. Regiis prioribus: quæ consuetudo valet, & si aliter fieret electio, cassabitur, vt ibi probatur. Cum vero postea referuauit sibi prouisionem Ecclesiæ Cathedralium, & certos redditus monasteriorum virorum, vt refert Abb. ibi ab eo relatus, Reges Hispaniæ redierunt ad suum ius primæum præfentandi electos ad Ecclesias Cathedralis ratione iuris patronatus, prout fiebat temporibus d. c. cum longe. Neque eis obstat dictum Abbatis in c. cum inter vniuersas. pen. notabil. de elect. dum censuit, quod Papa, qui hodie prouidet Ecclesijs Cathedralibus & regularibus, non tenetur requirere consensum Principis in his locis, in quibus erat, d. consuetudo: quia Papa prouidet iure suo & non vice Capituli, arg. c. 2. de prob. l. 6. & sic consuetudo grauiosa inducta contra capitulum, non debet extendi ad Papam: quoniam negamus primum, præd. consuetudinem esse vel fuisse in grauiam Ecclesiæ, sed tantum detrahere in aliquo pleno iuri patronatus ex electione data Ecclesijs Cathedralibus & Collegiatis. Deinde asserimus constanter Reges Hispaniæ, non tantum fundare suum ius patronatus in præfata consuetudine immemoriali, sed etiam in concessionibus & confirmationibus Apostolicis quas

quas ad hoc habent, vt prædiximus, & testatur Greg. Lopez in proprio loco, sic respondens illi l. cum similib. Nec audiendi sunt Ioan. Ferraldus tract. de insigni. peccat. Reg. Francia 9. iure & Ioan. Igneus, l. necessarios, §. non alias, num. 336. ff. ad Syllaniam. existimantes, non debere gloriari Hispanos propter d. c. cum longe, 63. dist. quando Hispani Reges concessione Carolo facta id obtinent, qui postquam Adrian. 1. Pontificem à tyrannide Desiderij Longobardorum Regis liberauerat, Hispanias Mahumetica prauitate imbutas Christianas fecit, potitis eis, Hispaniæ Rex infinitatus est: eo medio ius istud Regale consequuti sunt. Verum ab horum opinione, quamuis Gallus, dissentit Carol. de Galfal. lib. 3. Reg. Francia iure 3. Et merito, quoniam falsissimum est, quod prædicti opinantur, vt latissime ad oculum demonstrat doctiss. Couar. d. §. 10. num. 6. versic. nos vero, quia ante ipsum Carol. Magnum, & ante Arabum in Hispanias expeditionem Gothorum Reges id obtinuerunt, vt constat ex d. Concil. Toletan. XII. præfentato. Quamuis enim nonnulli scripserint, Carolum Magnum cum exercitu suo Nauarram, Aragoniam, Cathaloniam, & adhuc (quod omnino à vero abhorret) Galliciæ usque per mediterraneam Hispaniarum penetrasse, easque Prouincias à Sarracenis bello abstulisse: nam & à Gratian. in c. volumus, l. 1. q. 1. adducitur Caroli Magni decretum, vbi ipse Carolus asserit Hispanos sibi subditos esse: at tamen Historici testantur, eundem Cæsarem Carol. Magn. à Sarracenis in ipsis Pyrenæis saltibus magna cum iactura & clade fugatum fuisse: quod plane fatentur, qui ex Gallis extitisse eius vitam memoriz tradiderunt. Nostri vero eam victoriam militibus. Alfonso Regis Castellæ, qui cum Sarracenis pacem inicit, tribuendum esse censent. Fit igitur ex modo dictis, Carolum Magnum Hispaniarum prouincias minime obtinuisse bello, neque eas Catholicis Hispaniarum tradidisse Regibus sed ipsi, quorum primus Velagus fuit auxilio diuino, post illam Roderici vltimi Gothorum Regis Hispaniæ cladem maximis laboribus deuictis & fatigatis Sarracenis, strenue Christianæ Religionis Hispanias restituerunt, vt supra probauimus: & in proposito commemorat Couar. d. num. 6. & Didac. Perez, d. col. 251. Non obstat testimonium Gratiani adductum in d. cap. volumus, l. 1. quæst. 1. quia nullam fidem habet ex eo, quod illius decreti auctor incertus sit, aut de Hispanis Gallia finitimis & Pyrenæum habitantibus intelligi debet, auctore D. Couar. vbi supra. Reges igitur nostri Hispaniæ minime ius eligendi & nominandi Epifcopos ex concessione & priuilegio Carolo Magno concessio habuerunt, vt fatetur Carol. Mol. ad edictum Henrici Regis part. vltim. num. 31. cum segg. relatus ab eodem Couar. vbi addit, ante Carol. Magn. idem ius Gallorum Reges habuisse, quod Reges Hispaniæ longe ante Imperium, d. Cæsaris habuerunt, & habent à tempore immemoriali, iure communi sussultum, vt videmus, & ita merito à Summis Pontificibus semper admiffum, imò & approbatum & concessum, atque in bullis Apostolicis prouisionis Epifcopatum ab ipsis agnatum est: adeo, vt de hoc nullo pacto aut modo, tanquam de re certissima & verissima valeat inquam nec possit dubitari.

73 Tertia significatio nominis hijodalgo es, honore e cogido de buen lugar, i. e. de buen linaje, e con

algo: que quiere tanto dezir en lengua Española, como bien: y assi se llaman hijodalgo, que significa tanto como hijos de bien. E en algunos otros lugares los llamaron Gentiles, e tomaron este nombre de gentileza, que significa tanto como nobleza de bondad: porque los Gentiles fueron hombres nobles e buenos, y vinieron mas ordenadamente que otras gentes. Ita l. 2. titul. 21. part. 2. in vers. E por esto sobre todas las cosas, ibi, E porque estos son escogidos de buenos lugares e con algo, que quiere tanto dezir en lenguaje de España, como bien: por esso los llamaron hijodalgo, que muestra tanto, como hijos de bien. Idem, probat iure communi Celsus consil. 44. numer. 5. dicens: quod ad hoc, vt aliquis dici possit nobilis, requiritur quod sit nobilis, natalibus, honore, luce conspicuus & diues in patrimonio: quæ tria cumulat text. aureis licetis criobendis, secundum eundem Celsum, in leg. nobiliores; Cod. de commercijs & mercat. Et apud Gallos, nobiles, gentiles homines, vulgo gemilz homes vocantur, vt refert Tiraq. de nobilit. cap. 2. num. 53. Id quod & in Italia antiquissimum esse fertur, vt refert Caslaneus in Catalog. gloria mundi. in tertia consideratione octaua partis. Et optime declarat Budeus in adnotat. ad Pandectas in l. fin. ff. de origine iuris, quod apud Gallos magis volunt vocari, gentiles homines, quam nobiles, teste Orolara de nobilitate 2. part. cap. 3. num. 5. & prædicta etiam probat frater Guardiol. in suo tract. de la nobleza de España cap. 28.

Hanc tertiam huius nominis fidalgo, significationem à nostra lege Regia traditam, sequitur & bene comprobat Orolara, de cap. 3. num. 4. cum segg. dicens, que de buenos lugares se entiende de buen linaje y suelo: y llamansse hijos de bien, assi por el algo que era la hazenda, como por el buen lugar y suelo donde venian, que era testimonio de verdad y virtud: & inde notat, que en el tiempo de la dicha ley de partida los hijodalgo eran ricos, y que assi era y oy es qualidad de hidalgo la riqueza: sed vtrumque requiritur lex, nempe, que fuesen escogidos y de buenos lugares, id est, de buenos linajes, et que intiesen algo, que es y ha sido bien, y honra. Et tandem inquit, quod hæc allusio huius vocabuli est planior & communis, eamque comprobat ex duobus. Primo, quia apud Latinos hæc dictio, Aliquid, sæpe in eodem sensu accipitur, id est, de bien y nobleza, vt insinuat Cicero lib. 3. Epistolæ ad Atticum in Epistola, incipienti, Accepi dibus, &c. ad finem, ibi, Quare fac vt omnia ad me perspecta & explorata perscribas, meque vt facis, velis esse aliquem: & Iuuenal. Satyra. 1. Aude aliquid breuius gyaris & carere dignum, si vis esse aliquis: & Apostol. in secunda Epistola ad Galatas, ibi, Euangelium quod prædico in genibus, seorsum autem his qui videntur aliquid esse: & iterum infra: Adhuc autem, qui videntur aliquid esse nihil conseruunt: & apud Græcos dictio, ns, quæ Latine interpretatur aliquid, significat egrægium vel notabile: vt affirmat Ambros. Calepin. in suo dictionario verb. Aliquid, vel aliquis. Esta misma exposicion sigue y aprueua glossator noster, gloss. 18. num. 26. & 27. Diciendo que no tiene por segura, antes es cosa temeraria apartar e en esto desta ley de Partidas, principalmente en cosas y vocablos antiguos de España, y que conforme a ella hijodalgo es hijo de bien, id est, que hijodalgo es que de su padre y mayores hereda este algo y bien: el qual, segun el dicho author se entiende, que es tener vasallos solariegos: por que esto es el algo y bien antiguamente y oy en España estimado en m^ocho.

cho, y entre otras algunas y bienes preciado en mas, y que por esso dezian en España hyodalgo de solar, al que tenia vasallos solariegos, entendiendo assi en el num. 19. especialmente la dicha ley segunda y. 3. tit. 21. part. 2. por que este bien de tener vasallos solariegos, era el mas noble, y es oy el mas estimado y el que ell mundo siempre mas ha preciado y oy precia, vt ibi nittur probare ex verbis quarundam Chronicarum: quod in aliis numeris illius glossæ sepe ac sapius repetit.

79 Hæc tamen etymologia huius vocabuli, hyodalgo, extranea videtur Gregor. Lopez in dict. leg. 2. Partia, in glos. que muestra ramo, in princip. & inquit D. Sarmiento lib. 1. selett. interpret. cap. 15. statim post princ. ante num. 1. quod hæc etymologia respicit effectum rei, non tamen omnino veram huius nominis originem explicat: & non placet Baëça de inop. debit. cap. 16. num. 45. quia si nomen algo significaret diuitias, & ex diuitiis oriretur nobilitas, potius nobilis diceretur, padredalgo, que hyodalgo (adde vel señordalgo.) Itaque hi tres auctores contra eam tenent, atque ipsam impugnant. Quid tenendum?

80 Ego tamen in primis, est ingenue fatear, standum omnino esse huic tertie etymologie vocabuli hyodalgo, quia tradita est à conditore l. Partitæ, que sic id expresse exponit, qua non est recedendum, quia est communis expositio lege Regia approbata, vicinior illis temporibus, quibus los hyodalgo de España originem suam huius nominis ducunt, cæteris auctoribus, qui de hac rescripserunt, ac proinde verius ac proprius vim ac significationem & derivationem intellexerit.

Nihilominus tamen probabilem esse existimo secundam ac mediam etymologiam prædicti vocabuli supra positam, nempe vt fidalgo dicatur, quasi filius Gothi, id est, fidalgod, ex omnibus ibi prædictis, que quæritur cam veram videri ostendunt: nec aliena videtur à prædicta tertia expositione, immo nonnihil commune habet cum ea, quandoquidem vt prædiximus, los nobles Catholicos, que en tiempo de los Godos, y de la destruycion de España se recogieron a las montañas, lleuaron con sígo sus hijos y mugeres, y lo que podian de mueble a Cantabria, Asturias, y montes Pyrenos.

81 Præterea que el algo y bien que dize la ley de Partida, de donde tomaron los hyodalgo de España su denominacion, se entienda, que sea de suelo con vasallos solariegos; por ser este el mayor bien, y el que mas se ha estimado, y estima oy dia en España, vt supra meminimus, credo non fuisse tunc, nec esse nunc necessarium, nec essentiale, para dezirse, ni ser uno hyodalgo, aunque si los tuuiesse, seria mejor, y se verificaria bien la ley de Partida, y su palabra algo, que quiere dezir bien. T en este sentido hablan y proceden las Chronicas alegadas por Iuan Garcia, las quales non prouenan que non seria algo otra hacienda y bien para dezirse un hombre de buen lugar y linage, que lo tuuiesse, hyodalgo, no teniendo vasallos solariegos: porque como quera que esta diction y palabra, algo, o bien, de que habla la dicha ley de Partida, sit generalis atque simpliciter & indistincte posita, & à lege prolata, generaliter & indistincte debet intelligi de qualquiera algo y bien, iuncto con que el hombre sea de buen lugar, hoc est, suelo y linage, como lo requiere la ley de Partida arriba citada. Igitur non solum de vasallis solariegos, quod facerem esse magnum bonum, sed etiam de aliis bonis, nempe mobilibus & immobilibus ac se mouentibus, & generaliter de quibuscunq;

diuitiis sine fraude acquisitis intelligenda est ac potest, & debet proprie intelligi.

Hanc etiam t significationem habent bona apud Iuriconsultos antiquissimos, vt in l. subsignatum; 39. §. bona. ff. de verbor. significacion. vbi accipiuntur bona pro substantia & facultatibus, vulgo, bienes. Idem in l. 2. §. in hac actione, ibi, sed stud solum, quod ex bonis meis, hoc est, ex substantia, ff. vi honor. rap. & sic pro substantia, facultatibus & patrimonio, l. bonorum, ff. de verbor. signific. leg. Lucius, la 2. §. que marito, ff. de leg. 2. & in aliis pluribus locis. Et t bona hominum, (vt inquit Plato in Gorgia, quem refert & sequitur Rebuff. in dict. §. bona, in princip. tit. sua. Primum, prosperam valitudinem habere. Secundum, egragiam formam. Tertium, diuitias nulla fraude acquisitas. Et quod verbum, bona, sit nomen generale, ideoque debeat declarari & aliquid adici, tenet Rebuffus, vbi supra. Vnde cum lex Partitæ prædicta exponat el algo, de don de se llaman los hyodalgo de España; id est, bien, que muestra tanto como hyos de bien, simpliciter & generaliter, y no declare, ni añada otra palabra, que lo restringa a suelo de vasallos: siguese que este algo y bien, y se aya y deua entender conforme a derecho comun generalmente en lo que suena de patrimonio y riquezas bien ganadas, aora consistan en suelo con vasallos, aora en otros qualesquier bienes o hacienda. No trato aora dedonde se llamaron y dizen hyodalgo de solar conocido porque desto adelante en la question quarta sobre esta ley, se tratara largamente; sino solamente de la fuerza deste vocablo, algo, y bien, simplemente pronunciado: el qual sentido y entendimiento, in terminis a la dicha l. de partida, da y sigue nouissime post hæc scripta viuis & in lucem editus frater Guardiol, en su tratado de la nobleza de España, cap. 27.

Neque obitat, que esto de tener un hombre vasallos solariegos, era y es el algo mas noble, &c. porque aunque confesse esto, no es substancia, ni calidad necessaria y precisa, para dezirse uno hyodalgo: pues demas de tener este algo, que basta fer otra qualquier hacienda, ha de ser de buen linage y lugar, como esta dicho. T ansí menos obsta dezir, quod non quelibet diuitia arguant nobilitatem, auiendo, como ay, infinitos mobarteros que crecen en un momento, losquales nadie los tiene por nobles, aunque mas juros y dineros tengan: porque a esto se responde de dos maneras. La vna, que estas riquezas y bien han de ser iustamente ganadas. T la otra, que con solo do esto no bastaran, sino que es necessario, que junto con ellas, el que las tiene, sea de buen linage y lugar, como esta dicho: porque aqui no tratamos de la nobleza, que solamente se adquiere por hacienda; que esta es diferente, sino de la nobleza natural de linage y sangre, con laqual concurre el algo, que es bien y hacienda. T desto no se infiere, ni es mi intencion dezir, que los hombres nobles, que no tuuieren hacienda, aunque decian de buen linage, no se podran llamar, ni ser hyodalgo, porque basta que ellos decian de quien era de buen linage, y semia este algo, para que ni mas ni menos ellos sean hyodalgo, aunque pobres.

Nobilitas t enim fidalgorum (vt ita dicam) non habetur à persona fidalgi, sed à genere & à primo nobili nominato & electo ad militiam, vel ex causa, de qua in leg. 6. titul. 27. part. 2. & in dict. l. 2. titul. 21. part. 2. & in l. 3. eiusdem tituli dum dicit: Fidalguia, segun diximos en la ley antes desta, es nobleza que viene a los homes por linage. Ergo

Ergo si primus genere nobilis habuit aliquid, attento initio nobilitatis, illud sufficit: quia quando causa sortita fuit semel effectum, nunquam cessat effectus, licet causa cesseret, vt per Doctor. in cap. cum cessante. de appellacionibus, & Tiraquell. de cans. cessant. limitat. 12. Effectus autem nobilitatis primæ deuiet in descendentes tanquam à fonte, & ille primus videtur semper dare nobilitatem, argumento, l. vnum ex familia, §. ff. de leg. 2. l. 3. ff. de interdict. & religat. cum similibus. Et ideo t la hidalgua est hereditas proauorum, vt in dict. l. 2. in fin. tit. 21. part. secunda, & in leg. 1. tit. vndecimo, partit. 7. vt in similibus prope terminis, nempe delhidalgo, qui vere ab auis lo es, & non vniui nobilitat, quod non ob hoc amittat la hidalgua, per prædicta tenet, ac recte probat Auendanus in suo dictionario legum. Partit. in verbis, canallero, in versis, neque obites, cum segg. Et Otalora de nobilitate. 4. part. cap. 7. num. 2. sentit idem in 5. parte, cap. 2. num. 2. & in 2. parte, cap. 5. num. 12. & Sarmiento lib. 1. selett. interpret. cap. 15. num. 2. in fin. & Ioannes Garcia in præsentis gloss. 1. §. 1. num. 57. cum segg. vbi late probat, quod

80 nobilitas naturalis sanguinis non amittitur, per osar officio vili, o mechanico: perpetua enim est, & ideo nec loco, nec tempore circumscribitur, y exemplificat in hidalgos notorios, que ay en las montañas de Santander, Quatrovillas, Vizcaya, provincias de Alaba, Galicia y Leon, que por la calidad de la tierra, y pobreza della, les esforcado vivir de oficios baxos: y por este exercicio no degeneran de su hidalgua y serianquidad, si por ello se pudiesse falsa alguna en ella.

81 Otra t cosa resuelue alle, que feria en la hidalgua, ex accidenti, como es la de privilegio y exemption: porque esta bien se pierde por vsar de oficios viles, como son los mecanicos, y otros semejantes, de quo est expressa, l. 3. tit. 1. lib. 6. Noua Collectio. Reg. adonde se declaran algunos. T ansí lo entiendo primero expressamente Auendanus vbi supra. T esto entiendo el dicho glossador, dum nobilitat viuut exemptus vel priuilegiatus, ita vt nec sibi desintant, nec posteris noceat ex Mafuetio, Guido Pap. Cassan. & Tiraquel. quos ibi refert & sequitur: idem probat Baëça de inop. debit. c. decimo sexto, num. 33. vbi loquitur in nobili (& intellige ex accidenti) qui desinit exerceere artem vilem, vt recuperet nobilitatem eiusque priuilegia: Nobilitas namque naturalis non amittitur ex exercitio humilis officij, vt probauimus. Præterea quod nobilitas deriuetur ad posterum, probat Tiraquell. de nobilitate, cap. 15.

82 in princip. quia nobilitas est t à maioribus, nunquamque à loco dimoueri potest: ea vero que non est à maioribus, in solo tantum patricio eminent: at que ex sanguine prouenit, apud omnes homines splendorem retinet: ita Orosius Lufitanus lib. 1. de nobilitate, cap. 4. quem ad hoc refert & sequitur, atque magni facit Ioannes Garcia in præsentis gloss. 7. num. 17. Vnde t ista naturalis sanguinis nobilitas nunquam mutatur nec perditur, Tiraquell. dict. cap. 15. num. 5. & cap. 35. per totum. Et probat late Ioannes Garcia, dict. gloss. 7.

83 num. 17. Nobilitas t namque à maioribus in posterum deriuata personam comitatur, & velut hereditas in ipsos descendit, dict. l. 2. tit. 21. part. 2. ibi: porque les viene adelante, como heredad. Ex qua l. ita notat Otalora de nobilitate, 2. part. cap. 5. num. 1. cum segg. vbi etiam quod non est localis nec tealis, sed mere personalis, proueniens ex genere & sanguine maiorum. Non enim aliud

est nobilitas, quam qualitas quedam per gentem principatum illata, qua quis ciuilem descendentes vltra plebeios honestos accepti ostendunt, vt ex Bart. & Syluest. consil. 1. num. 22. cum segg. tradit Malcard. de appellat. conclus. 1094. num. 6. vbi, num. 7. quod hæc est nobilitas ciuilibis & politica distincta à plebeitate & rusticitate. Quod etiam nobis satis insinuat D. Ambrosius, in homil. super Euangel. cap. 1. Fuit in diebus Herodis, &c. sic enim exorditur. Doct nos Scriptura diuina, non solum mores in iis, qui predicabiles sunt, sed etiam parentes oportere laudari, vt veluti transmissa immaculata puritatis hereditas, in his, quos volumus laudari, præcellat: que enim alia intentio hoc loco sancti Euangeliste, nisi vt sanctus Ioannes Baptista nobilitetur parentibus, miraculis, moribus, manere passionis? Sic etiam sancti Samuel mater Anna laudatur, sic Isaac à parentibus nobilitatem pietatis accepit, quam posteris dereliquit. Sacerdos itaque Zacharias, non solum sacerdos, sed etiam de vice Abia, id est nobilis inter superiores semine, & vxor, inquit, eius de filiabus Aaron: non solum igitur à parentibus, sed etiam à maioribus sancti Ioann. nobilitas propagatur. Hadenus D. Ambrosius.

Ideo t vbicunq; nobilis commoretur, siue in 95 propria, siue in aliena patria, gaudet sua nobilitate, cum eius personæ cohæreat, nec possit renunciatione vel ciuitatis mutatione vel amissione perdi, vt in l. inra sanguinis, ff. de regulis iuris, & in l. ius agnationis, ff. de pact. Nobilitas enim fidalgorum non habetur à persona fidalgi, sed à genere & à primo nobili nominato & electo ad militiam, vel ex causa, de qua in lib. 6. tit. 27. part. 2. vt prædiximus. Si ergo primus vixit nobilitat, attento initio concessæ nobilitatis, illud sufficit: quoniam quando causa sortitur semel effectum, nunquam cessat effectus, licet causa cesseret.

84 Ex t quibus omnibus iam non sunt audiendi, 96 saltem in nostra Hispania, dicentes nobilem exercentem officium vile, artem mechanicam vel mercaturam amittere priuilegia nobilitatis, vt in leg. vnica, c. Negotiat. ne milit. lib. 10. l. nobilitates, c. de commerce. & mercat. & in l. milites, la segunda, cum l. seg. Cod. de re milit. lib. 12. & late Platea in l. ne quis, Cod. de dignit. eodem lib. C. iustit. in l. 79. Tarr. in 7. quæst. Ioan. Faber in l. falso, Cod. de diuers. rescrip. Late probat Andreas Tiraquel. de nobilitate, cap. 33. per totum, Didaeus Peter in l. 9. gloss. vnica, colum. 599. tit. 15. lib. 2. ordinam. Idem in l. 9. tit. 1. lib. 4. col. 1357. cum segg. & plures idem tenentes refert Baëça de inop. debit. cap. 16. num. 5. & 32. & 34. in vers. quoniam mercatura, camque sequitur atque probat Lassare de Molin. de decim. vendit. cap. 18. num. 64. & latissime Petrus Placa de delict. 1. rom. cap. 1. vbi num. 10. hoc t intelligit, quando ipsemet nobilis per se vitur iustissimi modi arte vel officio: secus si per seruos vel institores: quod & sequitur Cognol. alios allegans in l. is damnnum dat. ff. de regulis iuris. Et de eo latissime agit Tiraq. vbi supra c. 27. n. 7. cum segg.

85 Hæc autem t vulgaris opinio vera quidem esse non potest in nobilitate naturali sanguinis ex omnibus supradictis: & ita merito receptum est in Hispania, in his locis, quibus nobiles vtuntur priuilegio immunitatis & tributorum exemptione, vt minime cogantur ad eorum solutionem, notantur aliquam exercant mechanicam, & ex his que nobilitati derogant, quarum meminit Tiraquel de nobilit. cap. 30. & segg. vt affirmat D. Couarruias in practis quæstionibus, cap. 19. n. 7. Tamethi

Tametsi adiciat, quod priuilegiis quibusdam, que moribus vel iure nobilibus conceduntur, propter publicum decorem, non debeant honorari, nec gaudere nobilibus, qui vili fungantur officio. Sed indistincte, quod hi in omnibus sua nobilitate sanguinis gaudere debeant, eadem ratio dicitur et probat præcitati auctores addit Baëça ubi supra num. 33. cum seqq. quod hidalguia eiusque priuilegia non amittuntur ex mercaturæ officio ex l. 111. *condita apud Segobiam, ann. 1532.* ubi probari dicit, hidalguiam, quæ ex genere descendit, non amitti, etiam si hidalguis exerceat vilem artem; non enim orta est in persona hidalgui, sed descendit à maioribus, secundum Auendanum ubi supra, quem ibi quoque citat: & tandem inquit, quod consuetudine in illa Bæticæ regione receptum est, ut nobilis, quem hidalguum vocamus, non amittat nobilitatem neque eius priuilegia, etiam si vilem artem exerceat: & cum in iudiciis disputatur, an quis sit nobilis sanguine, si opifex probet se nobilem, creditur vere nobilis esse: nam cum egeat & nobilitatem probet, creditur non favore nec diuitiis nobilitatem acquisisse, vel testes subornasse, sed quod vere nobilis sit: id quod late probat Calcaenus consil. 8. in causa pendente. Denique Baëça num. 37. *versic. equidem*, resoluit atque arbitrat, ut quod attinet ad soluendum Principi tributum, nobilis, qui exerceat officium vile, non sit spoliandus suo priuilegio, quo immunis est à tributis; ne scilicet duplici miseria grauetur, honoremque & pecuniam sentiat amissam. Et idem sentit, quoad materiam illius l. Regiæ de debitore inopere creditori addicendo agentis: licet enim sua sponte exerceat officium vile, durum quidem & aduersus priuilegia nobilitatis est cogere eum ut illud exerceat ad vilitatem creditoris, ut ibi late probat. Sed idem ipse censet quoad cetera priuilegia nobilitatis naturalis, ut illis omnibus gaudere debeat nobilis huiusmodi, licet mercaturam, artem mechanicam aut officium vile exerceat vel pauperrimus sit, ut probauimus: Et præterea, quia si respectu tributorum id verum esse fatentur nostrates, atque consuetudine Hispaniæ ita receptum est: Quare non idem dicendum erit respectu cæterorum priuilegiorum nobilibus sanguine à iure concessorum? Eadem enim ratio militat: imo fortior in his: maius namque priuilegium est illud non soluendi tributa Principi, ex cuius probatione vere atque præcise nobilitas & exemptio probatur, ut cauetur in hac nostra Pragmatica Cordubens. eiusque forma. Si ergo nobilis sanguinis in Hispania gaudet suo priuilegio ne soluat tributa Principi, etiam si officium vile exerceat, quod est maius; à fortiori cæteris minoribus priuilegiis eidem nobilitati attributis gaudere debet, argumento sumpto de maiore ad minus: & quia cui conceditur quod est plus, conceditur quod est minus: ut in regula iuris. Neque quod hæc priuilegia publicum decorem concernant aliquid interest, quoad iuris rigorem; habet siquidem nobilis hic officium vile exercens, veram sanguinis nobilitatem, à maioribus suis propagatam atque deriuatam. Posset autem contraria vulgaris opinio procedere & saluari in nobilitate ex accidenti, que *llaman de priuilegio*, officio vili durante; ita ut nec sibi desistenti, nec posteris noceat, ut prædiximus.

101 Excipitur nobilis conductor aut collector tributorum, aliorumque iurium Regalium: Is enim licet alias ob debitum ciuile regulariter capi nec

incarcerari debeat aut possit, si nobilis sit, ob debitum tamen huiusmodi fisci capi atque in carcere detineri potest, ut in l. 4. tit. 2. lib. 4. *ordinament. veter. hodie leg. 4. tit. 2. lib. 6. Nonæ Collectio. Reg.* quæ est huiusmodi: *Ordinamentis que nungun hidalgo pueda ser preso, ni encarcelado por deuda que deua: salvo sino fuere arrendador o cogedor de nuestros pechos y derechos: por que en tal caso el mismo quebranta su libertad: Cuius legis rationem atque intellectum adduxi post alios in meo tract. de iurament. confirmat. 1. part. cap. 16. num. 67. cum seqq. & de eo agit etiam Auendanus ubi supra in *versic. sit ergo conclusio*, à quo non dissenimus ubi supra: superuenit nouissime Lassarte de Molin. qui de decima vendit. &c. cap. 18. num. 64. aliam illi legi assignat rationem dicens, vel id ex eo procedere, quod nobilis vectigalia, aliaue iura Regia conducent & colligens, indignum nec decens virum nobilem exercitium & illiberale negotiationem sumptuerit, ut constat ex traditis per Tiraquel. de nobil. cap. 34. num. 32. unde plebiorum quoque iure censetur, sicut de aliis officiis vilibus proditum est: & in si. d. num. 64. addit hoc aperte significante illam leg. 4. ibi: *Porque en tal caso el mismo quebranta su libertad: que quibusd. ubi supra & alij Dd. ab eo ibi citati dicamus. Hæc ille.**

Sed in primis aduertimus, eam non esse veram ac propriam rationem illius l. nempe quod officium illud conductoris vel collectoris tributorum & iurium Regalium sit vel ac indignum homini nobili: tum quia de hoc nec verbum vllum in illa lege: tum etiam, quia verum quidem id in se non est, ut in terminis eiusdem l. prius probauit Baëça, ubi supra n. 78. cum seqq. tum præterea quia nobilis exercens officium vile non amittit nobilitatem naturalem generis, ut rectius supra probauimus contra eundem auctorem & alios antiquiores: denique quia si prædicti nouissimi auctoris ratio vera esset, atque eius ampliatio de aliis officiis & vilibus, sequeretur inde quod nobilis conductor vel collector tributorum, aliorumque iurium Regalium teneretur hodie in Hispania contribuere cum plebeis, ut idem auctor manifeste insinuat: at hoc alienum est à praxi huius regni, (non solum à iure, ut supra probauimus) in quo contrarium receptum est, ut affirmat Couarr. ubi supra ab eodem auctore ibidem citatus, ergo non tenendum. Erat igitur alia ratio illius l. Regiæ, quæ desumi potest ex adductis per nos (non quidem eo loco à Lassarte citato, ibi enim de hoc non egimus, sed de prodigio cui bonis interdicitum est, nec in hoc plus quam sex numeros ibi constitimus) sed in cap. 16. eiusdem primæ partis de iuram. confirmat. num. 67. cum seqq. Præterea quæ nos illo loco diximus, in eum finem adduximus, ut ostenderemus legem illam Regiam minime obstare veriori & receptæ sententiæ, quam ibi latissime probauimus atque defendimus conformem supradictis, nobilem nempe sanguinis renunciate minime posse suæ naturali nobilitati, & respondimus ideo in dict. leg. Regiæ illud quia loquitur in tacita renunciatione, quæ interdum plus roboris sortitur quam expressa, ut ibi probauimus, & in terminis ita intelligit legem illam Auendanus, ubi supra in d. *versic. sit ergo conclusio*. Conduendo igitur vel colligendo nobilis iura Regalia, videtur tacite quoad effectum capturæ suam libertatem infringere, & sic eo tantum casu à lege excepto: quia indignum est, ut contra Principem prædicti priuilegij auctorem eo vtatur.

Præter

103 Præterea idem censet dict. l. dispositionem, cum in speciali casu conductoris & collectoris iurium Regalium loquatur, ad alios extendendam minime esse; itaque si ex alio contractu aliaue ratione nobilis debitor fisci existat, incarcerationis non erit ob id debitum, modo ex causa ciuili procedat, propter generalitatem priuilegij nobilibus Hispanis concessi, ne pro debito ciuili incarcerationetur, à quo solum lex Regia excipit casum conductoris & collectoris iurium Regalium (nec non lex altera Regia debitum à delicto descendens) non vero aliud debitum ciuile, quam contentum in d. l. Regia, ut rectius probauit idem Lassarte, ubi supra n. 62. cum seqq. aduersus Baëçam ubi supra num. 81. simpliciter sed non vere aliud existimantem per d. l. Regiam, quæ tamen tantum loquitur in casu prædicto; & cum sit correctoria, ad alios extendi non debet. Neque obstat ratio generalis illius legis, ibi. *Porque en tal caso, el mismo quebranta su libertad, & quæ ratio legis est generalis, extenditur vltæ casum l. ut in l. 1. §. sex. tum. & ibi Bart. ff. de postul. Baëça alios allegans, ubi supra n. 77. est communis, ut resoluimus in d. nostro tract. de iuram. confirm. par. c. 2. n. 8. Respondemus etenim, quod quamuis ratio prædicta videatur prima facie generalis, tamen ipsa se restringit dicendo, *porque en tal caso, &c.* Extra illum ergo casum non frangi nobilis debitor Regis ex causa ciuili suam libertatem.*

105 Quo fit, inquit & bene Lassarte, ubi supra d. n. 62. quod si ex conuentione sua generalitue loci distributione aliquam summam nobilis debeat ratione decimæ, hoc est, gabellæ, nec illam soluat, carcerari non possit, ad gabellarij membri, in quo fuerit captus, vel ad Regis petitionem; quia tunc cessant verba & ratio d. l. 4. ibi, *Porque en tal caso el mismo quebranta su libertad*: In casibus enim prædictis distributio illa ab vniuersitate facta propter generalem illius loci, in quo nobilis ille habitat, & totius Regni conuentionem cum Rege nostro celebratam, & particularis quoque conuentio à se ipso inita cum gabellario ex antiqua gabellæ obligatione, & ea quidem necessaria originem habent, ut ibi probat.

106 Secundo inferitur, quod cum nobilis suscipiendo huiusmodi officium conductoris vel collectoris tributorum, aliorumque iurium Regalium, ipsamet frangat suam libertatem, quoad capturam, ut vidimus: erit in ipsius voluntate illud suscipere, ideoque inuitus ad id suscipiendum cogi non poterit, ut per Lassart. ubi supra n. 65.

107 Tertio ex prædictis inferitur, quod extra causam fiscoalem nobilis hidalguis exerceat officium locandi, ut conductor in propria persona, vel exerceat mercimonium, adhuc gaudebit priuilegio, ne pro debito ciuili incarcerationetur, quia in sola locatione fiscoali & collectione iurium Regalium loquitur prædicta l. Regia, ut latius probat in terminis Auendan. ubi supra *versic. si vero extra causam*, quod in dubium existimo.

108 Voluendo pueri aora al algo de los hysdalgo, dico, quod tempore d. l. 2. tit. 21. part. 2. los hysdalgo eran ricos, & fere semper fortuna comitabatur virtutem, & probi ac virtute præstantes ex virtutum premio ditabantur; sed hodie defuit fortuna virtus, & pocos hysdalgo de los que mas cierto lo son, tienen algo, ut plurimum sunt pauperes, ut deplorat Otalora de nobili 2. part. c. n. 4. Pero no por esto dexan de serlo verdaderamente, & constandingo dello, han de gozar y gozan de sus priuilegios como que-

do resuelto, bien es verdad que el tener el algo de que habla la dicha ley de Partida apronechara para poder prouar mas facilmente la nobleza e hidalguia, prouando que el y sus passados no pecharon ni han pechado por la hacienda que tienen en lugar porheren en la forma, y con los requisitos que nuestra ley presente de Cordona requiere.

¶ para que mejor se comprueue nuestra doctrina de 109 que este vocablo algo y bien, de que estazamos hablando, en España se entiende y verifica no solo de vasallos solariegos, sino tambien de otra hacienda; hallar se ha ser asi en muchas Chronicas antiguas de España, que usan deste vocablo algo tomandolo espresamente en el sentido que vamos diciendo y declarado: particular en la Chronica general del Rey don Alonso, en la primera parte en el c. 115. del Imperio de Vespasiano V. II. Emperador, adonde hablando de la hya de Vuelo su enemigo, dice la Historia que la casa muy noblemente e diol muy dalgo a gran maravilla. Y claramente mas adelante hablado de una duena de gran guisa llamada Maria, que a la sazón auia en la villa, e era de tierra de allende del rio Iordan, y al principio de la guerra se vino con todo lo suyo para Ierusalem por ser hi mas segura, dice la Chronica: Y como era muy rica troxiera, gran algo, mas todo zelo auian robado aquellos caudillos de la enemiga, &c. Luego he aqui lugar espreso en que el algo es forzoso entenderse de bienes muebles, y no de solars ni vasallos, pues dice que era de la tierra de allende del rio Iordan, e que se vino con todo lo suyo para Ierusalem, e que troxiera gran algo: porque suelo, ni solat, ni vasallos, ni otros bienes rayzes, e no los podia traer consigo, sino era en dinero

Et iterum inferitur eodem cap. se dice deste 110 Emperador Vespasiano que era muy vagaroso en dar las dignidades a los nobles omes a quien las auia a dar e tardana mucho en soltar los presos; quier fuesen con culpas quier sin ella: e que tenían algunos que lo forzæ con codicia de auer algo de todos. Y mas abaxo: E otrofi a los Gramaticos, e a los otros maestros danales muy grande algo, porque mostrassen en Roma de sus artes. En la Chronica del Rey don Alonso el undecimo, c. 245. fol. 136. col. 2. ibi, E assi como el Rey don Alonso tuuo mucho apercebimento de algo, e de canalleros, e de cauallos, mulas, e azemilas, &c. T lo mismo en la Chronica del Rey don Pedro, año 6. c. 5. y en la Valeriana Nouenario 6. c. 46. ut referet & fatetur Ioan. Gatç. d. gl. 8. num. 18. quamuis adiciat, non inde vocari in Hispania antiquitus hysdalgo: aunque esta palabra algo: lo significa, sino por el algo de vasallos solariegos, que era y es mas estimado que otros algos: pero que hablando propriamente esta palabra algo signifie, tambien otra hacienda fuera de vasallos solariegos, facile alibi se pissime reperitur apud Chronicistas, quod hic referre esset potius fastidiosum quam necessarium; satis sit, quod ex supradictis deducitur plane, que esta palabra algo antiquamente, (y lo mismo es aora) significaua qualquiera hacienda, riqueza, y auer, y no se restringia solo a suelo con vasallos solariegos: y esto se comprueua bastantemente por la dicha ley de Partida, en quanto generalmente dize. E con algo quiere tanto dezir en lengua de España como bien por esso los llamaron hysdalgo, que muestra tanto como hijos de bien: porque si fuera necesaria qualidad y requisito que este bien fuera de vasallos solariegos, espresaralo la ley, y no lo passara en silencio, ni dixera generalmente, como dixo: Bien: luego no lo hemos de restringir a solo el bien, y algo de solat conuido con vasallos solariegos, per supradicta, aunque en ellos se pueda verificar, y verifique muy bien. T aunque por lo arriba dicho queda muy bien prouado

este nuestro parecer, no quisé ultimamente dexar de referir para ello lo que nuestros Chronistas refieren de la batalla de las Navas de Tolosa, conviene a saber: que ganada la victoria que fue en el año de 1260. el Rey mandó a don Diego Lopez de Haro señor de Vizcaya, que partiesse el campo, y todo lo que se avia ganado, como el quisiesse, y don Diego lo partió diciendo: Señor todo el algo que vos e nos, e los hijosdalgo auemos de auer en esta batalla del Miramolino, que esta en el cercado, y palenque, sea todo del Rey de Aragón, y del Rey de Navarra: y a vos señor de la honra de la batalla, que lo dexades auer, y a las otras gentes no se les quite lo que ganaron, &c. Luego el algo no se entienda precisamente de vasallos solariegos, segun fuero de España, sino tambien de qualquiera otra hacienda, como fueron los despojos desta batalla y victoria: & cum his remanet expedita hæc 1. quæstio super hac l. & pragmatice Cordubensi.

S V M M A R I V M.

- 1 Nobilitas, hoc est, la hidalguia de España, quib. modis probetur, & per totam quæst.
- 2 Quilibet naturalis presumptione presumitur esse bonus ex bonis & naturalibus principiis.
- 3 In dubio nemo presumitur natus ex infæta radice sed de proba ac ingenua progenie.
- 4 Nobilitas tamen nemo presumitur, sed potius plebeius, nisi probetur magna.
- 5 Sola Florentini de iure communi sunt nobiles, non alii.
- 6 Nobilitas primo probatur iure communi per reputationem, & n. 51. que requirantur ad hoc.
- 7 Communis existimatio est magis necessarius articulus de reputatione & communi opinione, quam dicere, quod sit ex tali nobilitas demo.
- 8 Reputatio & communis opinio ad probandam nobilitatem debet esse immemorialis.
- 9 Consuetudo quando adhibita sit, attendenda.
- 10 Nobilitas nihil aliud est, quam qualitas illata per Principem, qua quis ultra honestos plebeios acceptus ostenditur.
- 11 Vt quis dicatur nobilitas, requiritur, quod a statuto sit nobilitas.
- 12 Ad probandam nobilitatem non sufficit articulus simpliciter facere nec probare, quod talis fuit vel est reputatus nobilitas, quia verbum, Nobilitas, est æquiuocum: sed requiritur probari, quod sit nobilitas nobilitate, que facit quem differre a plebeio seu populari, sicque actus positus & distinctus nobilitatem a plebeio probandi sunt.
- 13 Sola fama estimatio aut reputatio non sufficit ad faciendum aliquem nobilem, sed actus, qui talgo reputantur actus nobilitatem & non plebeiorum, id faciunt: sed hoc procedit, ubi sunt actus distincti & positivi: secus ubi nulli existunt, vt in n. 15. cum seqq.
- 14 Nobilitas non est qualitas naturalis, sed facticia, non substantia, sed attributum accidentale variabile, quia nec habetur in corpore nec in parte corporis sensitiua.
- 15 Strips Iudæica aut Mahometica probatur sola opinione, reputatione ac fama.
- 16 Bona fides causatur ab auditu maiorum.
- 17 Bona fides semper presumitur in incorporalibus, ubi agitur de prescribenda libertate, nisi contrarium probetur.
- 18 Bona fides presumitur, data immemoriali possessione.
- 19 Titulus præbet immemorialis possessio.

- 20 Ex communi reputatione causatur quasi possessio nobilitatis.
- 21 Seruus si pro liberto se gerat bona fide, statim priuam dominum possessione, & ista sua quasi possessio est habilis ad prescripionem libertate longo tempore.
- 22 Valde iniquum est, si nobilitas familia ab antiquo amitteret suam præsentem nobilitatem ob hoc solum, quod degeret in loco exempto, vel inter alios forte nobiles.
- 23 Nobilitas probatur per prescripionem immemorialem.
- 24 Nobilitas quanto antiquior tanto nobilior, perfectior & honoratior.
- 25 Nobilitas iure nostro Regio quomodo & quo tempore probetur, & n. 29.
- 26 Nobilitas localis quomodo probetur, & vni casus tantum huiusmodi reperitur iure Regio.
- 27 Nobilitas quomodo probetur in locis, ubi nulli sunt actus positivi distincti.
- 28 Scientia & potentia Principis an requiratur in reputatione immemoriali nobilitatis, & n. 31. & 71.
- 29 Nobilitas antiquissima & notoria omnium Vizcaginarum originariarum in foro de Vizcaya eiusque confirmationibus Regis expresse continetur.
- 30 Fama in antiquis hominum memoriam excedentibus plene probat id, quod est arbitrabile, quando præsentis status rei non repugnat, vt in n. 34.
- 31 Sufficit me reperiri in possessione vel quasi alicuius iuris, ad hoc vt virtute immemorialis nihil aliud probare debeam.
- 32 Vbi nulla sunt tributa plebeiorum, nec alij actus distincti nobilitatem & ignobilitatem, ibi libertas nullo modo potest considerari ab opposito seruitutis.
- 33 Nobilitas possidet in semetipsa sicut & libertas.
- 34 Omnes res considerari debent per substantiam & non per accidentia.
- 35 Qualitatem diuersam non facit rem diuersam in specie sed eadem est.
- 36 Nobilitas & ignobilitas quamuis in locis liberis in non soluendo nec in se distinguitur distinguitur videtur vni & similes, non tamen ita vni sunt, nec similes in omnibus & per omnia, quin vtique status opinione & reputatione distinguatur, & quin primariam ac primariam suam naturam retineat.
- 37 Vna res ita vni potest alteri, vt vtique retineat sua privilegia suamque primariam naturam.
- 38 A primordia tituli posteriori formatur euentus, & non ratio obtinenda nobilitatis, sed & illius quoque origo est exquirenda.
- 39 Inherendum est, semper primæ radici & suo proprio principio, etiam si alij tramites intercurreant.
- 40 Prærogata non faciendi non amittuntur, nisi vsu contrario.
- 41 Aptitudo & potentia, dummodo actus contrarius non interueniat, sufficit ad retinendum ius.
- 42 Ponit non potest, quod non fuit neque est, estque impossibile illud velle probare.
- 43 Duo contraria non possunt simul esse vera.
- 44 Impossibile est quærere actus eorum, qui sunt a tempore immemoriali introducta.
- 45 Aliud est acquirere, aliud conferre.
- 46 Impedimentum superueniens exercenda seruitutis, etiam si dure tantum tempus, per quod ius seruitutis amitti solet, nihilominus illam peruenit ipsam ius seruitutis.
- 47 Omnis notorietas est omnium probationum superlatiua & veluti scriptura & sententia.

- 53 In familiis maioribus nobilibus valde superlatiue, respectu aliarum, a fortiori probabitur nobilitas per reputationem, etiam si illis absit qualitas de solat concolido.
- 54 Quasi possessio non releuat ad onere probandi, quando eidem repugnat primæus status natura, nisi quasi possessio adiuuetur presumptione alicuius tituli vel æquitas, vt in n. 62.
- 55 Vbi requiritur priuilegium, non sufficit quasi possessio, & n. 65. limitatur n. 66. in possessione immemoriali, vt ibi.
- 56 In locis omnino liberis, ubi nulli actus distincti existunt, an probetur nobilitas per communem opinionem & reputationem patris vel aui: referatur distinctio Oratoris, & n. seqq. agit de ea.
- 57 Quod est quæsitibile priuilegium, illud etiam est quæsitibile tempore immemoriali.
- 58 Princeps potest nobilitatem, quem velit.
- 59 Omnis immemorialis præstat illud, quod aliquando potuit esse, & in n. 60. exemplificatur in decimis a laico perceptis a tempore immemoriali: nam presuntur tunc temporis iustis titulis possessionis ante Concil. Lateranens. concessur.
- 60 Hædem modis, quibus inducitur prescriptio (nempe ex diuina præstatione vtriarum) eisdem quoque inducitur prescriptio allegari tituli, præcipue probata immemoriali, etiam sine allegatione tituli.
- 61 Imprescribilia acquiruntur per immemorialem possessionem, cum allegatione expressa tituli, qui per eam probatur.
- 62 Possessoriam retinenda non datur contra eum, qui habet intentionem suam fundatam de iure communi, nisi ostendatur titulus.
- 63 Neque contra illum, qui habet intentionem suam fundatam in genere: ibid. sed non procedit contra possessionem vel quasi immemorialem, vt in n. 66. quando præsentis status non repugnat.
- 64 Aliud est possessio vel quasi, aliud ipse titulus.
- 65 Quando aliquis est in quasi possessione alicuius qualitates, que potuit esse ab origine, sufficit sine aliqua priuilegiorum ostensione, & transfert onus probandi in aduersarios.
- 66 Possessio immemorialis dominorum exigendi impositiones a suis vasallis, quoad proprietatem habetur loco tituli sufficientis.
- 67 Vbi adest immemorialis, ibi est probatio plenaria.
- 68 Immemorialis habet vim tituli & priuilegij.
- 69 Scientia Principis non requiritur in immemoriali.
- 70 Immemorialis possessio habetur vt constitutio, & nunc non est opus allegare titulum, & habet effectum publici instrumenti.
- 71 Immemorialis possessio habet vim Regij assensu & priuilegij.
- 72 Immemorialis possessio dat possidendi ius plenissimum ex fortiori causa, qua excogitari possit.
- 73 Immemorialis habet vim legis & iustitiae.
- 74 Immemorialis habet vim tituli & concessionis, & habetur pro veritate & solenni priuilegio.
- 75 Immemorialis habet vim concessionis expressæ ab eo, qui dare poterat.
- 76 Immemorialis elidit omnem presumptionem iuris in contrarium.
- 77 Omnis longa possessio vel quasi inducit presumptionem tituli & priuilegij a Principe, etiam contra dispositionem iuris communi.
- 78 Sufficit aliquem reperiri in quasi possessione alicuius iuris ad hoc, vt virtute possessionis pro eo presumatur, & nihil aliud debeat probare, &

- n. 82. dum tamen prædicta quasi possessio sit indubia & sine contradictione, & in n. 83.
- 84 Nobilitas exeri huius Regni, veluti Genuesis, Mediolanenses, Florentini & alij, qui apud nos negociantur, an gaudere debeant & possint nobilitate nostra Hispanie ex nobilitate iuris communi vel sua patria? ardua & summe difficultatis quæstio, in qua octo conclusiones constituit Orator ex quibus unica resolutio ponitur, num. 90. sed opinio Barce referitur, num. 91. nostra autem, n. 92.
- 85 Nobilitas in vna prouincia, non est necessario habendus nobilitas in alia.
- 86 Nobilitas fere per totam Italianam non absolute immemorialis sunt a contributionibus.
- 87 Nobilitas, in la mayor parte de Andaluzia y en el Espinar, Belmonte, y en el Castillo de Garcimunoz, y en otros lugares pechan por fuero y costumbre.
- 88 Nobilitas omnes genere antiquitus in Hispania tributa salubant, hasta en tiempo del Conde don Sancho de Castilla que los libto.
- 89 Nobilitas genere de iure communi censum salubant, & a muneribus patrimonialibus nemo excusatur, vt hic.
- 90 L. for. titul. 1. part. 2. litera, & de eius intellectione.
- 91 Caribanc ab vtilitate operum in curia Principum & strenuitate super alios simplices milites sunt dicti, quia & proceres quasi ante alios procedentes dicuntur.
- 92 Valuelli vocantur a valis, quia depurati erant ad custodiendas portas palatii Regalis sine Imperialibus, quos nos ostiarios appellamus.
- 93 Praxis accepit, vt nobilitas exeri, hoc probato, apud nos pro fidelibus pronuntietur.
- 94 Nobilitas exeri notoria per communem reputationem & inconcussam famam atque opinionem immemorialem, etiam ubi & apud quos aliqui actus distincti positivi non existunt, sunt promouendi apud nos nobiles.
- 95 Et quid de Maris.
- 96 Nobilitas descendens a Iudæis per lineam masculinam, non sunt promouendi nobiles, secus si per lineam maternam tantum ab eis descendant, si clave restituta de prædicta macula ex parte matris deponat.
- 97 Nobilitas secundum modo principaliter probatur per notorietatem, pot solat concolido, o pot excutoria.
- 98 Notorium nobilitas appellatur ille, qui per sententiam que transit in rem iudicatam, declaratus est talis: ille etiam, qui sine vlla populis retractatione talis reputatur.
- 99 Nobilitas, dum ante lite super sua nobilitate, omnes contribuere tenentur, sino fuerent notorios hijosdalgo de solar concolido, o tuuieren excutorias vldas y guardadas conforme a la ley Real que desto habla.
- 100 Pendente quæstione super immunitate, interim qui se prætendit immunitem, debet per iudicem cogi ad soluendum ad instantiam communitatis, hoc est, Concilij.
- 101 Nobilitas prædicti notoria si incolletentur, an possint suscipere petiturum & deducere possessionem, petendo, vt de eo summarie cognoscatur, & offerendo probationem in comenem, vt spoliati restituantur, & ne durante lite incolletentur, & n. seqq.
- 102 Vbi est casus l. non est amplius de eo dubiandum.